

Ortadoğu Güncesi
21 Ağustos – 20 Eylül 2013

Günce No: 58

Hazırlayan:
Seval KÖK

21 Ağustos 2013: Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu, BM Genel Sekreteri Ban Ki-mun'u arayarak, BM Güvenlik Konseyi'ni Suriye konusunda BM yasasından doğan sorumluluklarını artık yerine getirmeye davet etti.

21 Ağustos 2013: Resmi bir davet üzerine 4 günlüğüne Irak'a gelen CHP lideri Kemal Kılıçdaroğlu Başbakan Nuri elMaliki ile görüştü. İkili Başbakanlık binasında bir araya geldi.

21 Ağustos 2013: İngiltere Büyükelçisi David Reddaway, Türkiye'yi Suriye konusunda kesinlikle yalnız bırakmadıklarını, Mısır'ın demokratik bir yönetime geçmesi için de işbirliği içinde çalıştıklarını söyledi.

21 Ağustos 2013: Mısır'ın devrik Cumhurbaşkanı Hüsnü Mübarek, devrim sırasında protestocuların öldürülmesi davasından beraat etti. Mübarek daha önce yolsuzluk davasından da beraat etmişti.

21 Ağustos 2013: Avrupa Birliği, Suriye'de yüzlerce insanın hayatını kaybettiği belirlenen kimyasal silah saldırısı iddiasının 'etrafı ve ivedi' şeklinde araştırılmasını istedi.

21 Ağustos 2013: Mısır'da darbe yönetiminin kanlı müdahalelerinin ardından AB dışişleri bakanları bu ülkeyle ilişkileri gözden geçirmek üzere toplandı.

22 Ağustos 2013: Birleşmiş Milletler (BM) Güvenlik Konseyi'nin Suriye'de kimyasal silah kullanıldığı yönündeki iddialar nedeniyle yaptığı acil toplantının sonunda üye ülkelerin gelişmelerle ilgili «derin kaygı duyduğu» vurgulandı.

22 Ağustos 2013: Rusya, Suriye'de 1.300 kişinin hayatını kaybettiği kimsiyal saldırıya ilişkin "planlı bir provokasyon" yorumunda bulundu.

22 Ağustos 2013: Fransa Dışişleri Bakanı Laurent Fabius, Suriye'de sivillere yönelik gerçekleştirilen kimyasal saldırının doğrulanması durumunda uluslararası toplumun "güç" kullanarak cevap vermesi gerektiğini belirtti.

22 Ağustos 2013: İsrail'in istihbarattan sorumlu bakanı, Suriye'de dün kimyasal silahla saldırı düzenlendiğini belirtti ve bu konuda Esad rejimini suçladı.

23 Ağustos 2013: İngiltere Dışişleri Bakanı William Hague, Suriye'deki kimyasal saldırının sorumlusunun Cumhurbaşkanı Beşar Esad olduğunu ifade ederek, Suriye hükümetinin gerçekleri gizlediğini söyledi.

23 Ağustos 2013: Rusya Dışişleri Bakanlığı, kimyasal silah kullanıldığı yönündeki iddiaların açıklığa kavuşması için Suriye hükümeti ve muhalefetten Birleşmiş Milletler denetçileri ile işbirliği yapmalarını istedi.

24 Ağustos 2013: İran Dışişleri Bakanı Cevad Zarif, Esad rejiminin Şam yakınlarında kimyasal silah kullanıldığı belirtilen bölgeye BM denetçilerinin girişine izin vereceğini söyledi.

25 Ağustos 2013: İran, ABD'yi Suriye'ye yönelik olası müdahale konusunda uyardı. Tahran yönetimi ayrıca Suriye'nin kimyasal silah kullanmadığına dair kendilerine güvence verdiğini açıkladı.

25 Ağustos 2013: ABD Başkanı Barack Obama, Suriye'de kimyasal silah kullanıldığına dair haberler hususunda Ulusal Güvenlik Ekibi ile bir toplantı gerçekleştirdiği bildirildi. Toplantıda ABD'nin kimyasal silaha cevabı olabilecek muhtemel seçenekler ele alındı.

25 Ağustos 2013: Suriye, BM denetçilerine başkent Şam'ın kimyasal silah saldırısı yaşanan bölgesine gitme izni verdi.

26 Ağustos 2013: Fransa hükümeti, Suriye'ye askeri müdahale konusunda henüz bir karar almadıklarını belirttikten ancak tüm seçeneklerin masada olduğunu hatırlattı.

26 Ağustos 2013: Suriye'de kimyasal silah kullanımını denetlemek amacıyla Şam'ın banliyölerinde inceleme yapmak isteyen BM heyetine ateş açıldı.

27 Ağustos 2013: ABD Dışişleri Bakanı John Kerry, Suriye rejimini kimyasal silah delillerini yok etmekle suçladı.

27 Ağustos 2013: Beyaz Saray Sözcüsü Jay Carney, ABD Başkanı Barack Obama'nın Suriye'de kimyasal silah kullanılmasına karşı atılacak adım konusunda nihai karara varmadığını söyledi.

27 Ağustos 2013: Suriye Dışişleri Bakanı Velid El Muallim, kimyasal silah kullanımı sebebiyle Suriye'ye yönelik bir askeri saldırının İsrail ve Nusra Cephesi'nin çıkarına hizmet edeceğini söyledi.

28 Ağustos 2013: ABD Başkan Yardımcısı Joe Biden, "Beşşar Esad yönetiminin, menfur kimyasal silah saldırısının sorumlusu olduğuna dair şüphe yok" dedi.

28 Ağustos 2013: Birleşmiş Milletler'in Suriye Özel Temsilcisi El Ahdar el İbrahimi, Suriye'ye askeri müdahale için BM Güvenlik Konseyi kararının şart olduğunu söyledi.

29 Ağustos 2013: ABD Başkanı Barack Obama, Suriye'ye karşı yapılması muhtemel bir operasyon konusunda henüz kararını vermediğini açıkladı.

29 Ağustos 2013: Suriye Milli Koalisyonu Başkanı Ahmed Cerba, Esad rejimine vakit geçirmeden cezalandırıcı bir saldırı düzenlenmesini ve muhalif savaşıçılara doğru dürüst yardım yapılmasını istedi.

29 Ağustos 2013: Fransa Cumhurbaşkanı François Hollande, Suriye'de siyasi çözüm için her şeyin yapılması gerektiğini söyledi.

30 Ağustos 2013: İngiltere Parlamentosunda Suriye'ye olası askeri müdahale oylaması sona erdi. Hükümetin parlamentoya sunduğu Suriye önergesi, 272 evet oyuna karşılık 285 hayır oyuyla reddedildi.

30 Ağustos 2013: ABD Dışişleri Bakanı John Kerry, Suriye'de konusunda alınması muhtemel kararlara ilişkin bir basın açıklaması yaptı. Kimyasal silah saldırısı konusunda ellerinde kesin deliller olduğuna işaret eden Kerry, roketlerin nereden, ne zaman fırlatıldığını ve nereye düştüğünü bildiklerini söyledi.

30 Ağustos 2013: Suriye'deki kimyal silah kullanımının dünyaya meydan okumak olarak nitelleyen Başkan Barack Obama, ABD'nin ulusal güvenliğinin de tehdit altında olduğunu söyledi.

31 Ağustos 2013: Rusya Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü Aleksandr Lukaşeviç, Washington'ın Suriye'ye yönelik güç kullanacağı yönündeki tehditlerinin kabul edilemez olduğunu söyledi.

31 Ağustos 2013: ABD Başkanı Barack Obama, Esad rejimin sivillere yönelik kimyasal saldırısı sebebiyle bu ülkeye karşı askeri düzenlemeye yapılması gerektiğini dile getirdi.

1 Eylül 2013: ABD Dışişleri Bakanı John Kerry, Suriye'de Sarin gazı kullanıldığını söyledi.

1 Eylül 2013: İran Meclis Başkanı Ali Laricani, yaptığı açıklamada dünya kamuoyunun Suriye'ye yapılması planlanan savaşın karşısında olduğunu ifade etti.

1 Eylül 2013: Suriye Devlet Başkanı Beşar Esad yaptığı açıklamada, herhangi bir müdahaleye karşı kendilerini savunacak yeteneğe sahip olduklarını ifade etti.

2 Eylül 2013: Türkiye'nin Musul Başkonsolosu Öztürk Yılmaz'ın konvoyuna bombalı saldırı düzenlendi.

2 Eylül 2013: NATO Genel Sekreteri Anders Fogh Rasmussen, Türkiye'yi Suriye'den gelebilecek tehdide karşı korumak için şu aşamada ek önleme gerek görmediğini söyledi. Konuşlandırılan Patriot füzelerinin Suriye'ye karşı caydırıcı etkisi olduğunu vurgulayan Rasmussen, «Ama Türkiye'ye bir saldırı olursa, bunu hepimize yapılmış sayarız. Kesinlikle müttefikler buna nasıl cevap verileceğini müzakere eder.» diye konuştu.

2 Eylül 2013: İran Devrim Muhafızları Komutanı Muhammed Ali Caferi, Suriye'ye yapılacak olası bir saldırıda ABD'nin yanında yer alacak ülkelerin ulusal güvenlik bakımından buhranla karşılaşacaklarını ileri sürdü.

3 Eylül 2013: Fransa Cumhurbaşkanı François Hollande, ABD Kongresi'nin Suriye'ye askeri harekate onay vermemesi durumunda tek başına hareket etmeyeceklerini söyledi.

4 Eylül 2013: Amerikan Senatosu Dış İlişkiler Komitesi Başkan Barack Obama'ya Suriye'de askeri güçlerin kullanılması adına yetki verilmesini onayladı.

4 Eylül 2013: ABD'nin saygın gazetelerinden Washington Post'un Suriye'ye askeri müdahale konusunda Senatör ve Kongre üyelerinin eğitimleri ve yaptıkları açıklamalardan yola çıkarak hazırladığı tablo, kararsızların çoğunlukta olduğunu gösteriyor. Gazetenin hazırladığı tabloya göre 100 Senatör'ün 20'si askeri müdahaleyi des-

teklerken 20'si ise ya karşı çıkıyor ya da karşı çıkma eğilimi gösteriyor. 60 senatörün ise kararsız olduğu belirtiliyor.

4 Eylül 2013: Fransa Başbakanı JeanMarc Ayrault, Suriye'deki kimyasal saldırıya karşı cevap verilmezse, bunun İran'ın nükleer programı için yanlış mesaj olacağını ileri sürdü.

6 Eylül 2013: ABD Başkanı Barack Obama, Suriye konusunda kınama ve yaptırımların işe yaramadığını, sınırlı da olsa askeri operasyon yapacaklarını söyledi.

6 Eylül 2013: Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin, Suriye'ye saldırı düzenlense de bu ülkeye yardım etmeyi sürdüreceklerini dile getirdi.

7 Eylül 2013: AB Dış Politika Yüksek Temsilcisi Catherine Ashton, eldeki bilgilerin Suriye'de kimyasal silah saldırısını hükümetin yaptığı konusunda güçlü deliller oluşturduğunu söyledi.

8 Eylül 2013: Irak Başbakanı Nuri El Maliki Parlamento başkanı Usame El Nuceyfi ile bir araya geldi. Yapılan görüşmede Irak'ın Suriye krizinin çözümü için yaptığı girişimler ele alındı.

9 Eylül 2013: ABD Dışişleri Bakanı John Kerry, Beşşar Esad'ın önümüzdeki hafta elindeki tüm silahları uluslararası topluma teslim etmesi durumunda bir saldırının da önüne geçebileceğini söyledi.

9 Eylül 2013: Rusya Dışişleri Bakanı Sergey Lavrov, Suriye Dışişleri Bakanı Velid Muallim'le görüşmesinin ardından düzenledikleri ortak basın toplantısında, Şam'ın banliyösünde gerçekleşen kimyasal saldırının muhalefet tarafından yapıldığına dair yeterli veri olduğunu iddia etti.

9 Eylül 2013: Suriye Devlet Başkanı Beşşar Esad, ABD'nin Suriye'ye müdahale etmesi halinde muhtemel bir misillemeye hazır olması gerektiğini söyledi.

9 Eylül 2013: Rusya Dışişleri Bakanı Sergey Lavrov, askeri hareketi engelleyecekse Suriye'deki kimyasal silah stokunun uluslararası kontrole tabi olmasını teklif etti.

10 Eylül 2013: ABD ve Kongre Suriye'ye olası bir saldırı konusunda bölünürken, Beyaz Saray'ın Ulusal Güvenlik Danışması Susan Rice,

Suriye'nin vurulmasının bölgedeki müttefiki İran'a da nükleer faaliyetleri için mesaj göndereceğini açıkladı.

10 Eylül 2013: Fransa Dışişleri Bakanı Laurent Fabius, Moskova'nın Esad rejiminin kimyasal silahlarını uluslararası topluma devretme teklifinin, "belli şartlar dahilinde" kabul edilebilir olduğunu belirtti.

10 Eylül 2013: ABD Dışişleri Bakanı John Kerry, Rusya'nın Suriye'deki kimyasal silahların uluslararası denetime alınması konusundaki işbirliği teklifini 'ideal yol' olarak değerlendirdi ancak bunu fazla bekleyemeyeceklerini dile getirdi.

11 Eylül 2013: Mısır'ın başkenti Kahire'de temalarına devam eden Cumhuriyet Halk Partisi (CHP) milletvekilleri; Faruk Loğoğlu ve Osman Korutürk, Müslüman Kardeşlerin temsilcisi Amr Darrag ile görüştü.

11 Eylül 2013: İsrail Başbakanı Binyamin Netanyahu, Suriye'nin kimyasal silahlardan arındırılması gerektiğini söyledi.

12 Eylül 2013: Özgür Suriye Ordusu savaşçıları, Rusya'nın ülkedeki kimyasal silahların uluslararası güçlere devredilmesine dair teklifini reddetti.

12 Eylül 2013: Suriye lideri Beşşar Esad, Rossiya 24'e verdiği özel mülakatında kimyasal silahların uluslararası denetime devrini ABD'nin tehdidinden dolayı değil, Rusya önerdiği için kabul ettiklerini söyledi.

13 Eylül 2013: Rusya'nın, Suriye'nin olası bir Amerikan saldırısını önlemek için elindeki kimyasal silahları uluslararası bir gücün kontrolüne devretmesi önerisine Suriye'nin de 'olur' demesinin ardından, ABD yönetimi sorunun diplomatik yollarla çözümünün denemesinin bölge ve tüm dünya için daha iyi olacağını açıkladı.

13 Eylül 2013: Kimyasal Silahların Yasaklanması Örgütü (OPCW), Suriye'nin Kimyasal Silahlar Anlaşması'na katılma niyetiyle ilgili kendilerine bir mektup gönderdiğini açıkladı.

14 Eylül 2013: ABD Başkanı Barack Obama, Dışişleri Bakanı John Kerry ile Rusya Dışişleri Bakanı Sergey Lavrov'un Suriye'deki kimyasal

silahların uluslararası denetime geçirilmesi konusunda anlaşmaya varmasını memnuniyetle karşıladı. Yazılı bir açıklama yapan Obama, gelişmeyi kimyasal silahların uluslararası denetime girmesi adına önemli ve somut bir adım olarak değerlendirdi. Bu sayede silahların tamamen yok edilebileceğini ifade etti.

16 Eylül 2013: Birleşmiş Milletler (BM) Araştırma Komisyonu Başkanı Paulo Sergio Pinheiro, Rusya ve ABD arasında yapılan kimyasal silah anlaşmasının Suriye'deki iç savaşı bitirmeyeceği konusunda BM'yi uyardı.

16 Eylül 2013: Suriye toplantısına katılmak üzere Fransa'nın başkenti Paris'te bulunan Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu, Suriye sınırında Türk Hava Kuvvetleri tarafından düşürülen helikopterle ilgili açıklamalarda bulundu. Davutoğlu, "Sınırımızda önemli bir gelişme yaşandı. Bugün öğleden sonra 14:25 civarında bir Suriye helikopteri sınırımıza 5 mil yaklaştığı anda uyarılmasına rağmen yoluna devam etti. Sınırımızı 2 km derinliğe kadar ihlal etti. Tekrar uyarılmasına rağmen bu ihlali sürdürmesi sonrasında Türkiye, uluslararası hukuktan gelen haklarını ve egemenlik haklarını kullanarak daha önce Türk Silahlı Kuvvetlerine verilen angajman kuralları çerçevesinde Türk hava kuvvetleri gerekli müdahalede bulundular ve cezalandırıcı bir işlem gerçekleşti.

16 Eylül 2013: Birleşmiş Milletler (BM) Genel Sekreteri Ban Kimun, BM Güvenlik Konseyi'ni (BMGK) kendisine teslim edilen Suriye'deki kimyasal silah kullanımı ile ilgili araştırma raporu hakkında bilgilendirdi. Şam yakınlarındaki Guta bölgesinde 21 Ağustos tarihinde yapılan kimyasal silah saldırısı ile ilgili Ban, "Suriye'de devam eden çatışma bağlamında Şam'ın Guta bölgesinde BM heyeti nispeten büyük ölçekte kimyasal silah saldırısı yapıldığı sonucuna varmıştır. Saldırı özellikle siviller arasında çok sayıda can kaybı ile sonuçlandı." dedi.

16 Eylül 2013: ABD Dışişleri Bakanı John Kerry, Suriye'nin BM kararlarına uymaması durumunda yaptırımlara hedef olması konusunda Rusya ile mutabık olduklarını söyledi.

17 Eylül 2013: Suriye Genelkurmay Başkanlığı Türk jetleri tarafından düşürülen helikopterin yanlışlıkla Türk hava sahasını ihlal ettiğini savu-

narak, "Kısa süreliğine sınır ihlali yapan helikopterin vurulması Erdoğan hükümetinin gerçek niyetini ortaya koyuyor." denildi.

18 Eylül 2013: ABD Başkanı Barack Obama, İranlı mevkidaşı Hasan Ruhani'ye gönderdiği mektupta, nükleer programla ilgili anlaşmazlığı çözmeye hazır olduklarını ifade etti.

19 Eylül 2013: NATO Genel Sekreteri Anders Fogh Rasmussen, Türkiye sınırında düşürülen Suriye helikopterine ilişkin Türkiye'nin NATO'ya olayla ilgili bilgi verdiğini ve helikopterin Türk hava sahasını ihlal etmiş olduğunu bildiklerini ifade etti.

19 Eylül 2013: Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'na katılmak üzere New York'a gelmesi beklenen İran Cumhurbaşkanı Hasan Ruhani, ziyareti öncesi Amerikan televizyonu 'NBC News'e konuştu. İran'ın hiç bir zaman nükleer silah geliştirme çabasında olmadığını vurgulayan Ruhani, "Hiçbir şart altında nükleer silahlar dahil herhangi bir kitle imha silahı peşinde olmadık ve asla olmayacağız" dedi.

19 Eylül 2013: Suriye Devlet Başkanı Beşar Esad, ülkesinin her ne pahasına olursa olsun kimyasal silahları imha etmede kararlı olduğunu söyleyerek, bunun bir yıl gibi bir zaman alacağı ve maliyetinin de 1 milyar dolar olacağını söyledi. Esad, istemeleri durumunda kimyasal silahları ABD'ye teslim edebileceklerini söyledi.

19 Eylül 2013: NATO Genel Sekreteri Anders Fogh Rasmussen, Suriye krizinin çözüm sürecinde askeri müdahale seçeneğinin dışlanmaması gerektiğini söyledi.

19 Eylül 2013: Kuzey Irak Bölgesel Kürt Yönetimi'nde 21 Eylül'de yapılacak parlamento seçimleri için güvenlik birimleri oy kullanmaya başladı. Peşmerge, polis, asayiş, tutuklu ve sağlık görevlileri sandık başına giderek oy kullandı. Erbil, Süleymaniye ve Duhok şehrinde başlayan oy verme işlemi akşam yerel saat ile 17.00'de sona erecek. Bölgede toplam yüz 53 bin kişinin seçim gününden önce oy kullanma hakkı olduğu bildirildi.

20 Eylül 2013: Suriye'de Beşar Esad yönetiminin elindeki kimyasal silahların listesini Kimyasal Silahların Yasaklanması Örgütü'ne teslim ettiği belirtildi.